

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

L' ARRIBADA

-¡Ay, Senyor!... Tanta esplendides... ¡y jo sense camisa!

CRONICA

No tothom serveix pera autor dramátich, ni pera cómich ni pera director d'escena. Els autors dolents acaban pera no poder escriure si es que no 's resignan á anar guardant las obras que 'ls rebujan totas las empresas; als cómichs bunyols el públich els xiula, y si s' empenyan en exercir l' ofici, acaban per treballar tan sols pels banchs y las cadiras dels teatros, y en quant als directors d'escena, si no ho fan bé han de cambiar d' ofici.

Lo mateix pot dirse dels que organisan festas y tabolas que tenen la vía pública per escenari. Ja ho sabém que 'l mon es un teatro y la vida una comedia. Pero quan l' acció de aquesta comedia improvisada 's desrolla natural y expontáneament per ella mateixa, qu' es lo que acostuma á succehir dintre de la normalitat, casi ningú hi té res que dir, y la crítica á penas hi intervé, y en cas de intervenirhi no sol mostrarse gayre exigent.

En cambi, quan se volen forsar las cosas, quan se tracta de desnaturalisarlas y trastocarlas convertint las reals tristesas en ficticias alegrías ó amagant las penas, las amarguras y las preocupacions de un poble sota las galas postissas del aparato escénich, llavoras en lloch del éxit desitjat, sol obtenirse un ruidós fracás.

Els directors d'escena 's desacreditan llastimosament, y l' obra que pretenían alsar fins als núvols la precipitan al fosso.

A Barcelona s' está representant actualment un' obra de aquestas condicions. Els que s' han encarregat de posarla en escena no hi entenen res. Tant es aixís que si haguesin procedit ab l' intenció maquiavélica de alcansar en lloch del aplauso l' hostilitat del públich espectador, no ho haurían pogut fer més apropósit.

Crech que poch, poquíssim tindrán que agrahir del seu excés de zel, completament equivoccat, els elements en honor dels quals s' ha preparat y s' está realisant l' aparatós spectacle.

Molt més seny y coneixement de la realitat demostraren els que desde Madrit recomenavan que no 's fes res de particular y que no 's gastessin diners, que no las autoritats monárquicas de Barcelona abstenintse de cumplir aquestas advertencias al peu de la lletra y empenyantse en fer contra vent y marejada, lo que, dada la situació especial de la ciutat, avuy á Barcelona no es possible.

Es sempre una insensatés voler clavar claus per la cabota. Qui á pesar de tot ho fa, inutilisa 'ls claus y 's pica 'ls dits.

Millor que ningú ha complert l' Ajuntament, negantse á votar ni un sol céntim pera las festas y procurant que ni per la visita del rey s' alterés la normalitat de la vida de Barcelona. L' Ajuntament compost de republicans enemichs del régimen y de catalanistas, avuy per avuy del régimen distanciat, han complert millor las indicacions de Madrit, que no l' arcalde de R. O.

¡Pobre Sr. Boladeres!... ¡Y quina falta de tacto la seval...

Tant fácil que l' hi hauría sigut quedar com un digne ciutadá de Barcelona, sens més que dir:—Pesi als meus desitjos de tirar la casa per la finestra, jo, president de la corporació municipal, m' haig de cenyir al compliment estricte dels acorts de aquesta, á respectarlos y ferlos respectar.

Y no obstant, cegat per un servilisme poch escayent en las autoritats populars, en una ciutat com

la nostra, tan gelosa del seus drets y de las sevas prerrogativas, ha comés una serie interminable d' errors y abusos, y ja res no 'l salva del descrédit, ni la magestat de sas patillas.

Ell es qui, sens acort previ del Ajuntament, envia-va brigadas de treballadors á habilitar pera morada regia 'l Palau dels Museus del Parch. Sols quan s' adoná de que aquell edifici no podía servir pera l' objecte á que pretenía destinarlo, va tocar retirada, no sense fer un gasto considerable y desordenar algunas de las instalacions de dits Museus á tanta costa organisadas.

Ell es qui ha tingut la pretensió de vulnerar acorts de la Corporació, tancant el Parch, *propiedad de todos los barceloneses*, en determinadas horas de determinat dia, al objecte de assegurar la realisació de un número de las festas del migrat programa.

Ell es qui ha posat á la disposició del marqués de Comillas el monument que á Colón va erigir la ciutat de Barcelona, per honrar al immortal descubridor de América, y no perque qui va explotarla y contribuir á pérdre-la pugui fer ostentació lluminosa del seu monarquisme premiat ab una llista civil de vuit milions y mitj de pessetas, casi igual á la que percibeix el monarca.

Ell es qui, sense autorisació del Ajuntament, ha disposat de la vía pública, permetent que aquell mateix marqués trasatlántich obstruhís el magnífich Passeig de Gracia ab un armatoste de guix y arpillera que va fer dir á un tranquil:—Poca farina per un bunyol tan gros.

Ell es qui, prescindint de la corporació municipal, ha fet arrancar urinaris públichs dels sitis immediats al curs que havia de recorre la régia comitiva, com si temés que dintre de aquellas garitas pogués tramarse la més horrenda de las conjuracions. ¡Ja veuhen fins ahont arriba la seva cómica previsió!... ¡Quí sab si arrancant orinadors ha salvat á la monarquía!

Ell es, en fí, qui ab l' afany de que hi hagués viscac y entussiasme, va disposar que dependents del municipi, com guardias municipals y altres, se disfressessin de poble victorejador, y que s' organissin catervas d' alabarderos, á tant per barba, com avants, en plé caciquisme, s' organisavan rodas d' electors de camama pera guanyar las eleccions.

Si ab tots aquests y altres serveys per l' istil no li concedeixen un títul de noblesa, podrá ben dir que s' ha enganyat ó que l' han enganyat. No li quedarà més remey que cridar al barber, aixollarse 'l patillám y retirarse á la vida privada.

Aixó y tot lo demés que s' ha fet y s' está fent ¿de qué ha servit y de qué serveix?

Se digué que 'l rey venía á Barcelona á estudiar las necessitats de la capital catalana y de las principals poblacions de Catalunya, y aquest estudi se li fa impossible, no sols per la rapidés del viatge, sino també per l' empenyo dels cortesans en fer de aquest viatge senzillament un spectacle. ¿Cóm ha de poder fer aquest estudi ni 'l rey ni ningú, havent'hi qui s' obstina en tapar fins el cartell del abecedari? No: en tals condicions es materialment impossible que 'n pugui treure ningú ni l' A B C de aqueixas necessitats.

Monárquichs, no per amor á la institució, sino pels fruys, per las gangas, pels beneficis que d' ella esperan treure, no están de bon tros á l' altura de las exigencias dels temps moderns. Per ells la monarquía no es més que l' aparato, la pompa, la fastuositat encubrint las sevas ambicions, las sevas

L' ARCH TRIUNFAL

Homenatge d' un marquès
que ab vint barcos de cartró

ha explotat á la nació,
sense donarli may res.

concupiscencias insaciables. Per aixó vinhen tan divorciats del poble, que no representan ni 'l mitj per cent dintre de la massa total dels seus conciutadans. No podent explotar l' entussiasme de aqueix poble, procuran estimular la seva curiositat. De aquí la seva afició á l' espectacle.

Pero l' espectacle, en aquests cassos, ha fet ja 'l seu temps, ha passat completament de moda en els pobles moderns, ilustrats y conscients. Estém lluny de las épocas aquelles en que 'ls pobles esclatavan d' entussiasme á la presència dels seus soberans. Llavoras las recepcions enlluernadoras no era menester prepararlas: surgían per ellas mateixas. El poble hi portava expontáneament el concurs dels seus entussiasmes delirants, desbordants, frenéticos.

Avuy, els que 'ls preparan, s' han de contentar ab una ficció, ab una reminiscencia artificiosa y mal forjada de lo que solia passar en els bons temps de la monarquia. Viuhen un sigle atrassats, y davant del esperit modern, sols logran un resultat: posarse en ridícul y aixamplar més y més l' abisme obert entre las vellas institucions y 'l poble.

El món es un teatro; la vida una comedia, ja ho havém dit al comensar.

Es induptable que avuy en el teatro alcanza un éxit més fondo, més penetrant y més durable que qualsevol *machine* d' aparat encaminada sols á aflagar els sentits, l' obra senzilla, pero sincera y só-

bria, desprovehida d' efectes rebuscats, que s' endinza en el cor y en el pensament, que té alé de vida y color de realitat.

Si jo fos monárquich li diria al rey ab catalana franquesa:

—Senyor: enviheu á passeig á tota aquesta cáfila de tramoyistas y presenteuvos en tota ciutat moderna que pretenguen visitar, millor que com una magestat de apoteosis teatral, com un senzill ciutadà de un poble lliure.

P. DEL O.

QUADRET

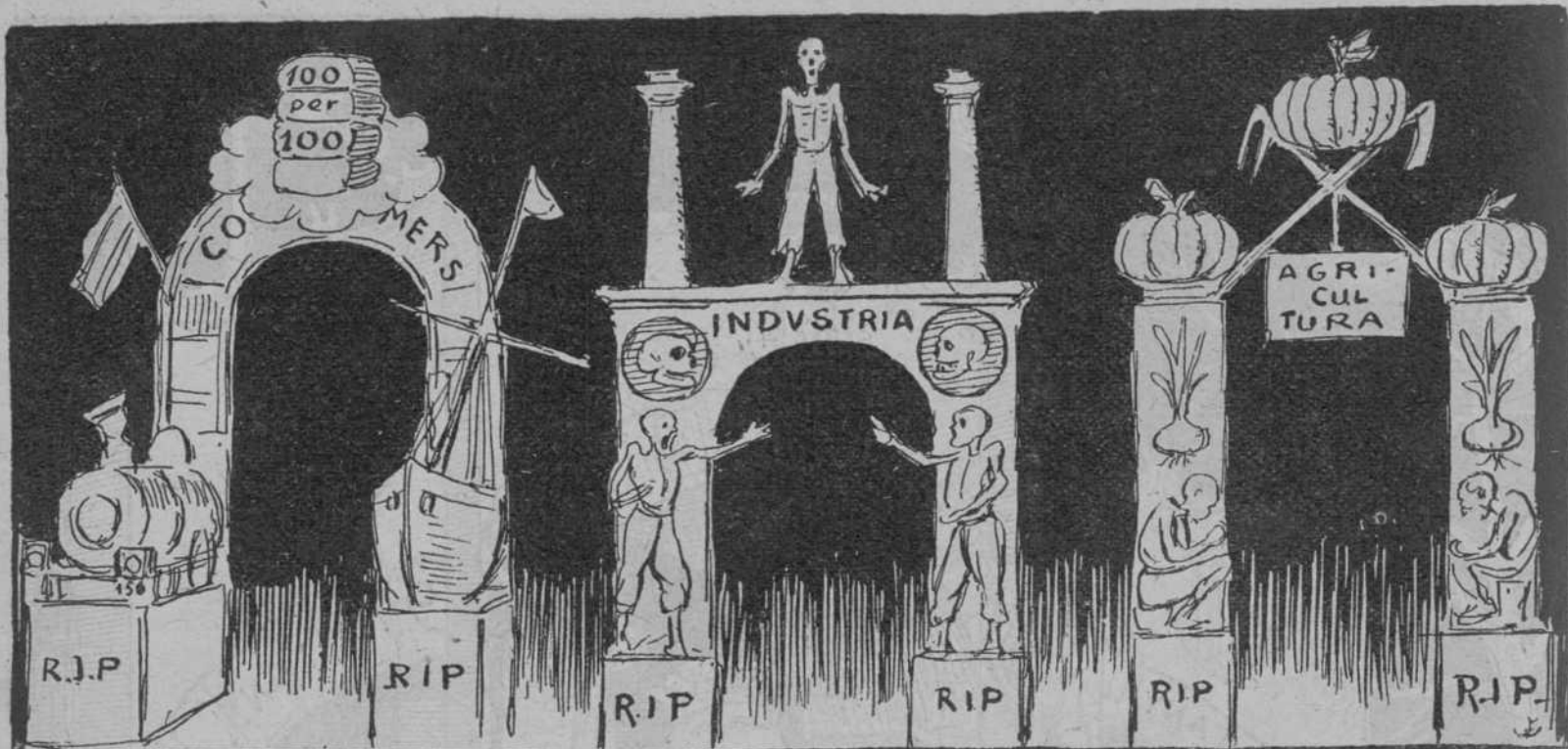
A MON ESTIMAT AMICH EN RAMÓN SERRA

Cavernosos lladruchs fereixen l' ayre
el silenci trencant. La nit es fosca.
A la masía tothom dorm; sols vetllan
els gossos ajassats sota del carro.
Han sentit trepitjar la fullaraca
y avansar lentament han vist un' ombra
en el corriol que porta á la masía.
Els lladruchs creixen; l' ombra no 's detura;
ja es dintre l' era; febrosechs els gossos
s' hi llensan com llampechs y ab ronchs feréstechs.

Els mossos l' endemà un cadavre troban
brut de sanch. Un sarró buyt de captayre
y un violí aixafat aprop d' ell jauhen.

J. BOSCH Y ROMAGUERA

MES ARCHS

El Comers, agrahit.

La Industria, reconeguda.

L' Agricultura, entussiasmada.

CONSPIRACIÓ FEMENINA

«Varias distinguidas damas barcelonesas reuniran á sus conocidas para que se extiendan ciertos acuerdos que afectan á comerciantes que no cooperarán al ornato de establecimientos con motivo de los festejos en obsequio al rey.»

(EL NOTICIERO del altre dimecres.)

La gacetilla era certa. Tan certa, que una d' aquestas reunions va celebrarse precisament á l' escala de casa, á sota mateix del meu pis, en el domicili d' una senyora molt fina que á cada dos per tres se queda sense criada, degut, segons malas llengües, á que las pobres chicas, sobre no anar massa llargas de teca, troban grans dificultats en cobrar.

Com que la junta va celebrarse en una saleta de confiansa que dona á un pati interior y las conjuradas, poch dutxas en l' ofici, tenían la finestra oberta, vaig saborejar l' inefable plaher de sentir tot lo que deyan.

Las reunidas eran no més set ó vuyt, pero pel soroll que armavan semblava que fossin tres dotzenas. Enrahonavan totas á un mateix temps, interrompían, prenían la paraula sense demanarla; en fi, una especie de congrés, compost exclusivament de Romeros... ab faldillas. Que ja es tot lo que 's pot dir.

Del planteig del assumpto se 'n va encarregar, com es natural, la mestressa de la casa.

—Senyoras—va dir l' aludida, ab accent que, sentit desde 'l meu pis, casi semblava solemne:—Ja saben de lo que 's tracta. En vista de que alguns botiguers y provehidors nostres, fingint ignorar que 'l rey vé, no volen guarnir l' establiment, convindria que totas juntas adoptessim l' acort de no anar may més á comprar res á casa seva.

—¡Molt ben pensat!—va cridar una conjurada que, per la veu que feya, ja m' hi jugaria qualsevol cosa que té bigoti:—¡Vinga la llista d' aquests botiguers!

—Poch á poch—va replicar un' altra:—¿Volen dir que podém ferho aixó?

—¿Per qué no hem de poder? ¿Desde quán hem deixat de tenir la llibertat d' anar á comprar allí hont ens dongui la gana?

—Bé, sí, pero... Es el cas que 'l meu adroguer, que desgraciadament es un dels que no guarneixen, ven unas sardinas de Nantes molt bonas, que no 'n té ningú més qu' ell, y si hi rompo, ¿ahónt ne trobaré?—

Aquí va comensar l' escándol.

—¡Aixó es no tenir patriotisme—deya una, prodigiosament indignada:—¡Supeditar las conviccions á una lata de sardinas ab oli!.

—Tractantse d' un adroguer aixís—afegia un' altra,—renunciaria jo, no diré á las sardinas, jencare que fos al llus!

—Escolti—va preguntar una que gastava veu de flautí:—¿Qué també hi entran en aquesta excomunió els botiguers de roba?

—Naturalment que sí. Tothom, tothom sense excepció de cap género!

—Donchs jo, no puch menos de dirho, per lo que toca al botiguer del cantó, declaro que m' es imposible renyirhi.

—¿Per qué?

—Perque, francament, reparo que demostra certa afició á la meva filla gran, y com qu' es solter y crech qu' está bastant ben arreglat... una mare ho ha de pensar tot.—

Al sentir aixó, va semblarme talment que la casa anava á enfonzarse. Traydora, egoista, mala espanyola; que no tenia cor, que 's venia la patria per un plato de lentejas... Tantas cosas van dirli, que al últim la van convencer, fentli prometre que ni que bagués de sacrificar á la seva filla, si 'l botiguer no guarnia, may més hi aniria á comprar.

—Bueno—va dir,—conformes; pero al forner sí que no puch deixarho de cap manera.

—¿Per quín motiu?

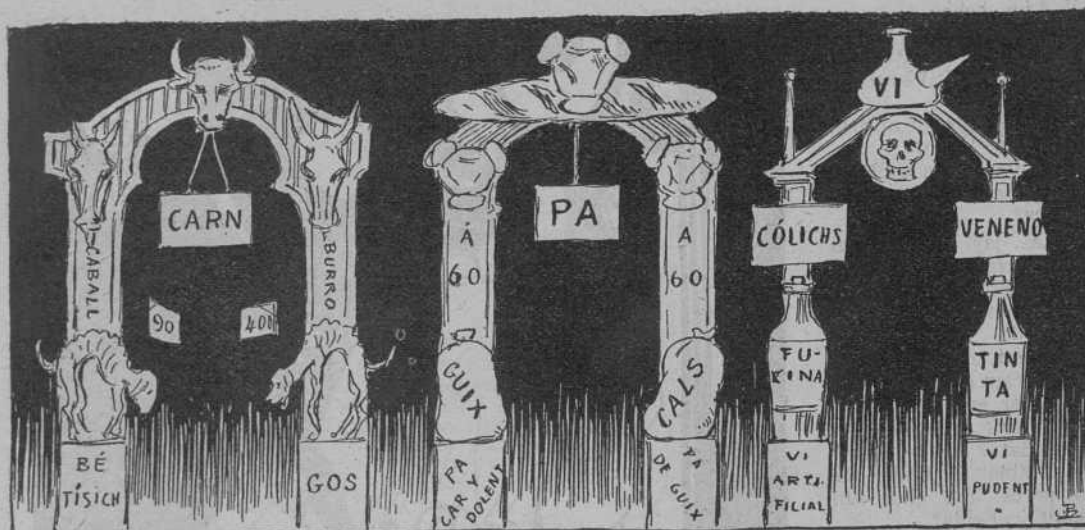
—Es l' únich forner del barri que m' fia. Li devém trenta set pans y cent quinze llonguets.

—¡Millor, tonta! Aixís tindrà un bon pretext per no pagals'hi.

—Sí, però ¿y després? ¿Cóm me las manego? ¿Ahónt aniré á provehir? Si vostés al menos se comprometessin á recomenarme á un altre forn...—

Per abreviar: després d' un parell d' horas de discussió acalorada y solventadas no pocas dificultats tan serias com aquésta del pa y la del botigueret, la femeníl assamblea posá l' assumpto á votació y per

Y... PROU ARCHS

El Gremi de carnicers.

La Societat de forners.

El Casino dels taberners.

unanimitat va pendres l'acort que la mestressa de la casa patrocinava; aixó es, que al establiment que aquests díes no guarnís se li retiraria totalment la protecció.

Lo qual justifica lo que l'endemá deya un modest comerciant que, no sé cóm, s'havia enterat del resultat de la conjura.

—¡Es graciós aixó!—exclamava'l pobre home:— Vet'aquí que si demá arriba en Salmerón y las señoras salmeronianas me dihen que si no guarneixo per don Nicolau no vindrán més á comprar, y luego arriba en Vazquez Mella y las señoras carlistas me surten ab lo mateix y al darrera arriba en Moret y las señoras fusionistas me repeteixen la demanda,.... pera conservar la clientela hauré de tenir la botiga permanentment guarnida....—

Es la pura veritat. Entre las parroquianas que no pagan y las que 's fican allá ahont ningú las demana, l'ofici de vendre va posantse cada dia més malament.

A. MARCH.

PER LA PLATJA

Passejant pels sorrals de l'ampla platja
aném, amor, aném
vorejant las senyals que fan las onas
al besar nostres peus.
Escoltant l'himne etern de la mar blava,
dona aymada, cantém
cansóns dictadas per l'oreig que 'ns porta
salabrosos accents.
El baf marí enforfeix la nostra vida,
que molt llarga ha de ser
per donar á las nostras prometensas
el fidel cumpliment.
Mira ¿veus aqueixa ona que s'apropa?...
no la temís per res.
Agáfa't fort y vens-la, qu'en la vida
lo mateix tens de fer.
Passejém, amor meu, per l'ampla platja
ja que som al bon temps,
y las onas jugant rondinadoras
s'extenen dolsament.
Un altre día, la mateixa onada
s'aixecará molt mes,

udolará terrible y de la platja
ens ne treurá el mal temps.

FAUST CASALS Y BOVÉ

EL «CACHEO»

El carrer es estret y solitari.

El rellotje del vehi campanar acaba d'anunciar que ja son las dotze. Cert que no díu si aquestas dotze son de la nit ó del día, perque els campanars en semblants detalls no hi entran; pero 's compren que 's tracta de las dotze de la nit, perque tot está tancat, perque en lo alt de la celeste volta s'hi veu brillar la lluna y además perque, encare que sense fer claror, els fanals del alumbrat públich están encesos.

El municipal de punt detura á un individuo que passa.

—¡Alto!

—¡Hola! ¿Qué torném á tenir la plassa en estat de siti?

—No, senyor; pero el alcalde lo manda y hemos de obedir. ¿Usa usté armas?

—Sí, senyor: uso la escopeta quan vaig á cassar, el trempaplo mas quan has de fer punta al llapis y 'l gabinet quan dino y quan sopo.

—Digo si trae armas encima.

—¡Ah, no! Un servidor sempre las porta *debajo*, perque no 's vejin.

—Quiero decir ahora, en aquest mismo momento.

—¿Ara? ¡Ni 'ls mils!... En aquest moment no porto més arma que la lengua.

—¿La lengua?

—¿Qué? ¿Que se 'n admira?... Donchs perque ho sá piga es una de las armas que fan més mal. ¡Ja ho crech, borrarangol... ¡La lengua!... No n'hi ha pas un'altra de més mortífera.

—De todas maneras, las ordres son terminan's. El alcalde 'ns ha manat que registremos á los transeuntes sospechosos...

—¡Gracias! ¿Jo faig cara de sospitós?

—¡Qué vol que le digal... Uno no puede asegurar res, y como, además, «de noche todos los gatos son

ARREGLANTSE PER ANARHI

pardos...» No me queda más remey que someterle á V. á un cacheo.

—Donchs, amunt: fassim lo que vulgui, mentres no siguires de mal. ¿Per ahónt vol comensar?

—Por la pieza de abrich. ¿Qué es ese bulto?

—El diari de la noche.

—¿Y eso de esta otra butxaca?

—La... ¡ay! no 'm toqui d' aquest modo, que 'm fa pessigollas.

—Dispense, pero la obligación del guardia... Vamos, digui, ¿qué es eso?

—La clau de la escala.

—A ver, enséñemela.

—Tingui, ja qu' es tan desconfiat.

—¡Diablo!... ¿Cómo es que porta una clau tan grande y pesada?

—La duch per lastre. Aixis el vent, en aquellas nits que 'n fa tant, no se me 'n pot emportar. Y además ¿que hi ha alguna lley que digui de quina mida han de ser las claus d' escala?

—Yo creo que no; pero la consigna es terminante. Hemos de registrarlo todo, diga la lley lo que quiera.

—Está bé. ¿Vol que 'm tregui las sabatas? Podría ser que á la planta del peu hi portés una navaja oculta.

—¡No tanto, hombre, no tanto! Con ver las butxacas hay lo suficiente.

—Donchs ja 'm sembla qu' están acabadas.

—S' equivoca: falta el infern. Déjemelo palpar.

—No hi porto res.

—¿Cóm que no?... Yo hi encuentro una cosa muy voluminosa. Sáquela usted.

—¡Vaja, home! No es res.

—No importa: sáquelo usted, sea lo que sea.

—¡Tingui!... ¿Ho veu ara? Es la petaca.

—¡Diantre!... Está bien provehida.

—Y que no es mal tabaco.

El municipal, ab molta finura:

—¿Me permitirá V. que haga uno de prin?

MATÍAS BONAFÉ

—Pósat ben mona, Lolita, porque... ¡quí sab lo que pot succehir!... Una noya es per un rey.

he resolt el gran problema
de no fer res
vivint ab l' esquena dreta
tenint dinés.

No 'm preocupan las vagas
ni la gran qüestió social
¿qu' algú crida ó fa discursos?
Dich: tant se val,
soch gandul qu' es mon ofici
sense rivall!

Ni ab la perdua de colonias
mon treball s' ha ressentit.
Jo pel mon passo per tonto
sent aixerit,
trech de Santa Droperia
el gran partit.

Si 'l Japó y Russia 's barallan,
y governa en Pere ó en Pau
m' ho preneh fentme un tip de riure
com un babau;

CANSÓ DEL GANDUL

Dolsa mandra, tú ets ma vida
qui fa avuy farà demá,
que 'l que treballa es un tonto...
cap dupte hi há.
¡Ditxós qui com jo sab viure
sens treballá!

Tot fent veure que soch ximple
jo disfruto d' alló mes:

puig de cap partit ni idea
vull ser esclau.

Dolsa mandra, tú ets ma vida,
qui fa avuy farà demà,
que 'l que treballa es un tonto...
cap dupte hi ha.
Ditxós qui com jo sab viure
sens treballá!

P. A. MORENO

LLIBRES

MIGUELÓN, novela de MARIANO TURMO BASELGA.— En el certamen de novelas efectuat per la casa Henrich y C.^a, al objecte de nudrir ab obras escullidas la *Biblioteca de Novelistas del Siglo XX*, guanyá aquesta obra 'l según premi. Té, donchs, en favor d'ella una bona recomenació abonada per l'importancia del Jurat que va adjudicari. Y per cert que, segons el nostre imparcial parer, el lector apropará 'l fallo.

Miguelón es una novela genuinament aragonesa, que té per camp d'acció un poblet de mala mort situat en un replech del Pirineu. Allí s' desrolla tota ella, desde l'arribada del protagonista, un pobre repatriat, que torna de Filipinas, fins á la seva mort, després de recorre un calvari de torments. Es un venut de la vida, víctima de la fatalitat que li ha arrebatat la salut y las forsas, y encare pot ser més del egoísmo inhumá del seu pare, un pagés esclau de la terra, d'ella enamorat exclussivament, que veient al seu hereu inútil pel treball el posposa á un seu germá, y li arrebatat tot, l'herencia y la xicota, aquesta última serzillament, per ser l'element que ha de servir, no tant pera crear una nova familia, com per unir y refondre dos patrimonis colindants.

Aquest drama patétich y crudelíssim se desrolla en un ambient de miseria moral propia dels pobles endarretrits. El llogaret de Altomonte está repro duhit de má mestra, ab son terme pedregós y dur, ab sas casotas, ab sos habitants, ab sas creencias, ab sas preocupacions, ab sas costums típicas y especials, ab las rondas nocturnas que constituheixen l'esplai del jovent aragonés.

Allí s' desrolla 'l drama dolorós y patétich. Si 'l conjunt adoleix de certa monotonia, si 'ls personatjes tots de una pessa procedeixen sempre com si obehissin á cert automatisme mecánich, no es perque l'autor careixi de imaginació, sino mes aviat per ser fidel, fidelíssim á la reproducció de la realitat. La realitat viva 'ns produhíra un efecte idéntich al que 'ns produheix el libre, y ab aixó queda fet son millor elogi.

L'autor consegueix aquest resultat per la destresa ab que maneja la ploma. Un estil de una admirable sobrietat, y un llenguatge castís, ferm, plé de color y de rellu, que s' combina ab párrafos ben rodonejats sense necessitat de acudir may ni al faroiment ni á las frases fetas, fan del Sr. Turmo un escriptor de rassa, capás de conquistar un nom respectat en las llettras espanyolas, en una especie de regionalisme aragonés.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

El honor, drama en cuatro actos de H. Sufermann.— Aquesta producció, una de las mes notables y originals del célebre dramaturg alemany, forma part de la colecció *Teatro antiguo y moderno*.

Boyra y Sol.— Monólech de D. Ramón Suriñac Baell, del qual farem menció ab l'elogi que mereix, al ésser estrenat en el Teatró del Circo barcelonés, la nit del 2 de janer últim.

RATA SABIA

TEATROS

PRINCIPAL

Ab el toch de alaluya cad' any ressucitan tots els teatros, fins els que semblavan mes morts.

En el Principal s' hi ha encarnat l'ánima de la María Tubau, que tantas vegadas l' ha sabut honrar y dignificar ab la seva presencia.

Comensá sa campanya ab *La Castellana* y *Adriana Lecouvreur*, portantse tal com es ella, com una excelent artista.

Esperarém á que vagi posant las obras novas que té anunciadas, pera parlar del seu treball ab mes deteniment.

LICEO

Louise, del mestre Charpentier es una ópera seria que mereix ser estudiada detingudament y no en el curt espai de que s' disposa en aquesta secció.

Comensarém recomenat als aficionats la traducció catalana del libret, feta per D. Joaquím Pena, que facilita en gran manera la comprensió musical de la obra del celebrat mestre francés. Ab el libre als dita havem pogut observar que s' compenetrans admirablement la música y la lletra, com á fillas que son de un mateix autor no escás de talent ni de *quid divinum*.

Filosófica y artísticament *Louise* es d' una valentia y un color poch comuns en els dramas musicals. L'assumpto, senzill á no poder més, está perfectament tractat y desrollat, y tant en las descripcions del dolor com en las del goig bohemi ha obrat ab fortuna el compositor. Els temas musicals se repeteixen justificats per las situacions escénicas de la obra y un grapat de melodías inspiradíssimas campejan en son transcurs, harmonizadas de modo que recorda els procediments de Wagner y Massanet. Els motius no son d' aquells que s' xiulan al sortir del teatro, pero deixan irresistibles ganas de tornarlos á paladejar. Molts son els fragments notables y recordém entre ells el duo amorós del comensament, la balada del *Plaher* y la serenata del según acte, casi tot el tercer, que no té desperdici y bona part del últim.

En resum, *Louise* es ópera d' aquellas que cal sentir las mes d' una vegada y que com mes se senten mes agradan.

La execució, acabada; y satisfá el conjunt al més exigent si bé no hi ha cap artista de gran talla que sobresurti de una manera notable. La protagonista, Sr. Ferrani té figura apropiada y s' veu qu' está enamorada del seu paper, pero no passa de discreta; y lo mateix devém dir del tenor. El quadro de las modistetas es acertadament mogut y alegre. Las Sras. Claessens y Minotti treuhen molt partit d' aquesta escena, una de las mes sugestivas de la obra.

El mestre Barone, que ja havía deixat molt bon recort entre nosaltres, sortí més que airós de la direcció de *Louise*, ajudat pels inteligents professors de la orquesta. Els coros se portan dignament, y á fé que no es petita la seva eficacia en alguns fragments, com per exemple en el grandió y complicat concertant del tercer acte, página brillant y molt inspirada que merescué 'ls honors de la repetició.

De las decoracions, mereix menció apart la del senyor Junyent (D. Olegari). Aquell panorama de París, del tercer acte, es un portento y la encesa dels llumets fa l'efecte de la realitat. S' ovacioná al jove escenógrafo cridantlo repetidament á las taulas. Las demés, originals dels Sras. Chfa y Vilumara responen també perfectament á las exigencias de l' obra.

ROMEA

De la comedia del Sr. Ferrer y Codina (?) *Lo crim del carrer de las Moscas*, y del saynete del popular escriptor Ramón R. Vidales ne parlarém la próxima senmana.

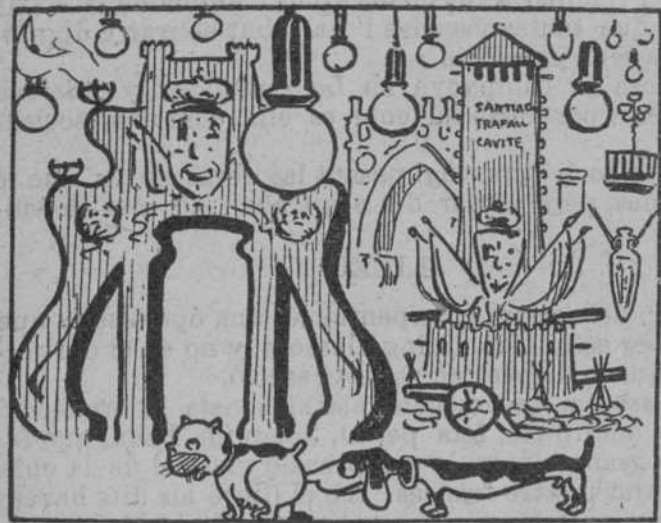
NOVEDATS

Es verdaderament variada y atractiva la *troupe de Varietés* que ha aparegut en aquest teatro.

Entre 'ls artistas que mes cridaren l'atenció del públich s' hi contan la Little Ida y 'l seu negre, que ballan ab gran primor el Cake Walk; la Silphe ó serp americana que s' distingeix notablement en sas dansas dislocants y en sos passos de punta realitzats ab suprema elegancia; la Nadaud, cantadora de ben entonadas tirolesas; els Reinauds ab sos arriescats exercicis en el trapezi volant; els Ward, acróbatas excéntrichs molt originals y per ff 'ls Noisséts, ciclistas superiors.

El conjunt molt agradable, alegre, mogut y propi de l'estació, es á dir: plé d' esclats primaverals.

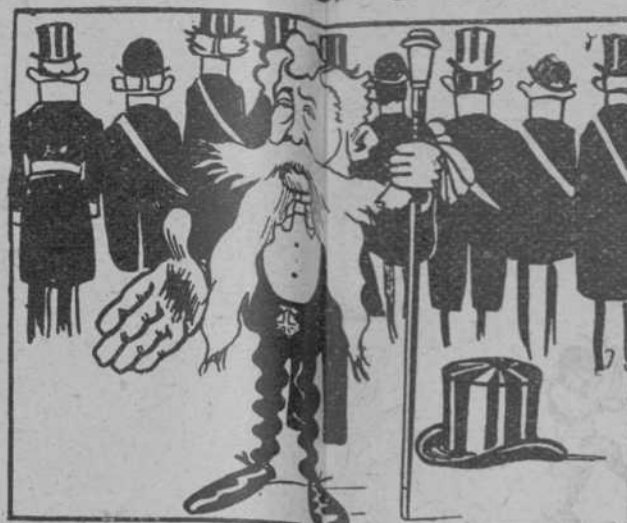
AUCA DE LA 'HIDALGUÍA' BARCELONINA

Un pet d' archs y lluminarias espera a n' en Paludarias.

A la Seu ja están a punt vuyt bisbes per falta d' un.

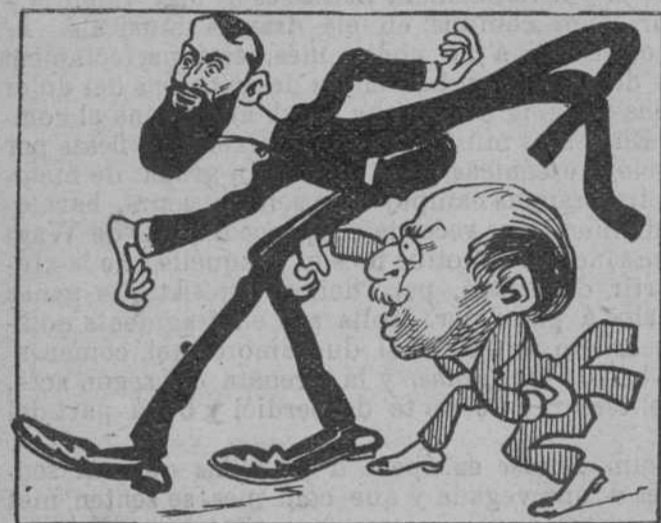
El batlle 'leb molt atent, en nom del Ajuntament.

S' ompla la Diputació d' arcaldes de la regió.

El comte de Barcelona li ofereix ceptre y corona.

Del mes petit al mes gran, tothom se va entussiasmant.

El Foment fa Exposició d' industries de la regió.

En Samaranh, molt atent, hi va ab tot l'establiment.

L' aristocracia elegant organisa un té dansant.

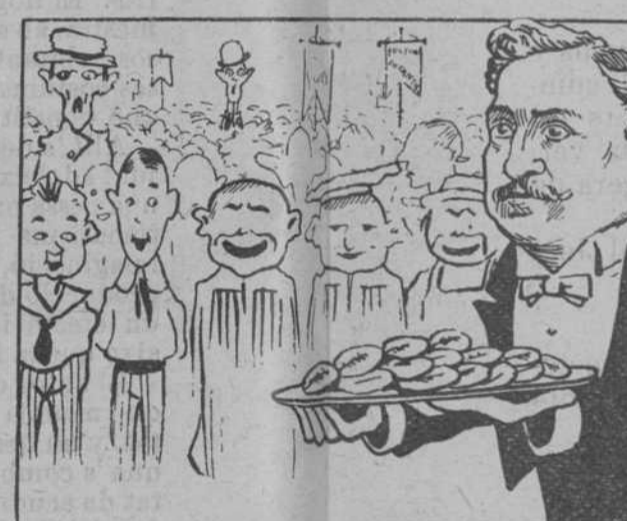
Aquest va escàs de pessetas y li imprimeix cent tarjetas.

Don Manuel li va a oferir un concert de violí.

Y aquests senyors li han brindat la seva especialitat.

Organisa aquest tranquil un festival infantil.

El xampany de 'n Raventós hi fa un paper molt galdós.

Al Liceo en Milá y Pi diuhen que s' hi vol lluhí.

La presència d' aquests tres promou mes gresca que res.

Serenata modernista per la cobla caciquista.

Content el governadó, diu: -¡s' ha sivat el llautó!

El batlle ab las mans al cap cómp pagá 'ls comptes no sab.

Pero 'l marqués, que l' habilla, li afluixa la calderilla.

PICAROL

CATALUNYA

Zaragatas es un graciosíssim sainete dels dos germans Alvarez Quintero. Entra de plé dintre del género: l'acció es reduhida, poch complicada; pero 'ls tipos de carácter popular son vius, moguts, y escampan per las sevas bocas benehidas un caudal de xistes y ocurrencias de bona lley.

En l'execució s' distingeixen la majoria dels intérpretes: l'Alba, la Grifell y la Membrives, lo mateix qu' en Cerbón, en Miró, en Gordillo, en Martínez y en Peral. Pera cada un d' ells els germans saineters han tallat un bon vestit que 'ls ni escau molt bé. Uns tipos tan ben dibuixats s' interpretan com brescas.

* * *

Y aném ara á la gran novetat, que la constituheixen els nens Colberg, músichs infantils que desde 'l primer moment se conquistaren las simpatías del públich ab el seu aspecte y tot desseguida la seva admiració ab el seu art inexplicable dada la seva edat.

El mestre director, el nen Hugo, es un trompitzo graciosíssim. ¡Y ab quín desembrás maneja la batuta! Els demés se fan dignes en tots conceptes de ser dirigits per ell.

El públich els abruma ab els seus aplausos, y, á poder, faría encare alguna cosa mes. Els agafaría, l' un darrera de l' altre y se 'ls menjaría á petóns.

N. N. N.

AMOR D' UN CUYNER

Un cuyner bastant trempat,
se va enamorar un día
d' una nena, entussiasmat,
que á dalt sa fonda vivía,
exclamant: — ¡Aixó es bon plat!

Es noya que molt m' agrada,
puig per 'quí ha de passar ella
al venir cada vegada...
¡puch ben dir que tinch la paella
pel mánech ben agafada!

Y per cert qu' es molt bonica;
formal m' hi vull declarar
si ella escolta ma palica,
puig tinch ganas de ficar
l' olla gran dintre la xica.

Si aixís puch sens cap embrolla
obtení 'l delirat sí
dels llabis d' aquesta polla,
allavors podré ben dí':
¡Pere, ja has tret fabas d' olla!

Y tan punt correspongui ella
á mon fiel y tendre amor
res al mon me farà mella,
y exclamaré ab tot el cor:
¡Noya... ja ets á la paella!

Perque jo de tots embulls
soch lliure, y cap senyó' Esteve
que 'm falti un ó dos bulls
podrá dir. No tinch cap ceva
que á mi 'm fassi plorá els ulls.

D' ella, si acás ne sé re,
ó si algun ranxo 'm resulta...
no per 'xó m' espantaré;
ja está feta ma consulta:
¡Alto las secas! diré.

Y aixís sense mes pensá',
al baixá avuy per l' escala
l' embesteixo: sens passá
mes temps... m' hi declaro... ¡y ala!
¡s' ha acabat el bróquil, ja!

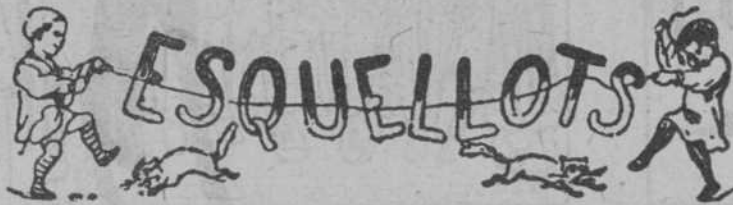
Haig de sabé avuy ma estrella;
no sé si será fatal;
vull descobrir si als ulls d' ella
li soch simpátich... ó igual
com li puch fer escudella.—

Y així ho feu, la va esperá'
tremolant de por y febre
quan de l' escala baixá...
y á n' el pobre... gat per llebra
á l' últim li resultá.

Vejent inútil sa lluyta
y per terra tot son plan,
—avants de que 'm quedi cuita—
va pensar—no tiro avant
aquesta tan grossa truita.—

Y trist y desconsolat
davant dels fogóns restava
com un sant de guix plantat,
mentres murmurant estava:
— ¡Avuy sí que he fet salat!

J. MORET DE GRACIA

Ara díguinme vostés mateixos quína necessitat hi havia de aixecar un arch de triunfo al mitj del Passeig de Gracia, havent'hi á Barcelona tants archs, que si no son triomfals, tenen la seva historia en els anys de la ciutat.

¿Quín arch més característich que l' Arch del Teatro, per altre nom de Trenta-claus? ¿Y 'l de Bufanalla? ¿Y 'l dels Juheus? ¿Y 'l de la Perdiu? ¿Y 'l d' Espolsa-sachs? ¿Y 'l de Tamborets? ¿Y 'l del Remy? ¿Y 'l de 'n Cirés? ¿Y 'l de la Gloria? ¡Cuidado que la Gloria val més que 'l Triunfo! ¿Y 'l de Corominas? Ja veuen, un arch republicá, á lo menos pel nom.

A tots aquests archs, y á tots els carrers típics per la seva angostura y pels seus perfums, haurían d' acompanyar al regi visitant, pera que pogués fer-se cárrech de aquesta ponderada Barcelona.

Una visita á las barracas de Sant Antoni y al barri de Pekin acabaría de coronar dignament la instructiva excursió.

* * *

També podrián ensenyarli la Casa de Correus y la de Telégrafos, fentli notar que l' Estat, pel cumpliment de uns serveys públichs tan importants en una ciutat de 600 mil ánimas, en lloch de tenir veraders palaus com qualsevol ciutat estrangera de segón y de tercer ordre, va á lloguer.

Aixó, aixó es lo que haurían d' ensenyarli al Jefe del Estat.

* * *

Si de més á més volguessin distreure'l ab espectacles curiosíssims, podrián introduhir els següents números en el programa de las festas:

Primer: Una sessió completa de *cacheos*, á cárrech de la policia y dels municipals.

Segón: Una cassera de sacerdotissas de Venus, ab tot el seu séquit de multas y quizenas carcelarias á las que no las esquitxan bitllo, bitllo.

Tercer: Exercicis domiciliaris practicats pels agents de la Companyia arrendataria de las cédulas. Entrada brusca á las casas; amenassas grosseras; copos de mobles; embarchs de tot, fins de maquinetas de cusir.

Quart: Revista de pobres mendicants, ab ostentació de totas las sevas xacras, lissiaduras y miserias.

Quint: Formació y revista de tots els malalts crónichs pobres, candidats á morir-se en un recó, sense ausili de ningú, per falta de un hospital, ja que 'ls existents no admeten sinó als que tenen febre, y per no exercir-se ab ells casi may la beneficencia domiciliaria.

* * *

Ab aquests y altres números del mateix istil, que podrián combinarse en cantitat bastant considerable, no sé si 'l rey se divertiria gayre.

Lo que sí'm sembla que 's formaria una idea molt més exacta de lo qu' es y de lo que necessita Barcelona, que no contemplant las falsas grandesas y 'ls esplendors de guardarropia que 'ls cortesans aduladors li posan á la vista.

S' han separat de *La Renaixensa* y de la *Unió catalanista* dos personalitats tan significadas com els Srs. Guimerá y Aldavert, pares lligitims de aquella publicació.

¡Pobre arbre dels *reconsagrats*, y que n' estás de mall!

Aixó ja no es perdre las fullas, sino las arrels!

Sobre l' estat del catalanisme y 'l regionalisme se m' han fet aquests días curiosíssimas revelacions relatives á esmotxaments per una y altra part y á successivas inteligencias entre elements de la Lliga y la Unió.

Son traballs diplomátichs que s' están efectuant baix la direcció de la gloria més lligítima de la nostra terra.

Per avuy sols donarém una advertencia:

¡Alerta, Sr. Russinyol, miri que segóns noticias tractan de *plomarlo!*

Presagis del famós Pol, en *La Perdiu*, pera després del viatge regi:

«Els forasters serán fora, en Maura no haurá agafat peix, *els republicans seguirán barallantse.*»

¿De debó? ¿Y després?

Després ja s' ho poden pensar: «Sols el catalanisme s' haurá enfortit ab sa honrada conseqüencia y patriótica actitud.»

No d' altra manera pot expressarse el que fou secretari de 'n Julio Ruiz, mestre en Gay saber y además mestre també en Gayas trapacerías.

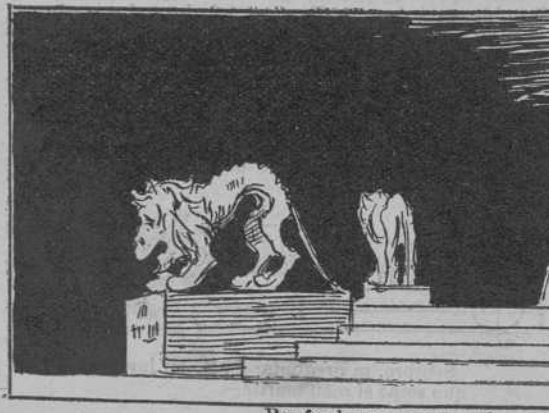
Prou tractaren de conseguir que 'ls aprenents que prengueren part en el notable concurs instalat en el Palau de Bellas Arts, protestessin contra l' acort del Ajuntament, senyalant el mes de maig pera la repartició dels premis.

La immensa majoría dels interessats, considerant que 'l concurs l' havían realisat pera donar una mostra pública de la seva aplicació y no per secundar determinadas maquinacions de carácter polítich, s' adheriren ab aplauso al acort del Ajuntament.

¡Gran irritació del arcalde Boladeres!

¡Mes ay! D. Guillém ha de considerar que 'ls aprenents son dignes de ser proclamats fadrins, y hasta mestres, per lo bé que, quan s' ho proposan, saben donar una *llissó*.

EL MILLOR ADORNO

Per fer las cosas com cal y no donar res que dí,

el monument á Colón s' havia d' arreglá així.

UNS QUE VAN ANAR A RÈBRE'L

—¡Apa, noya, qu' es solter!

Una frase que vaig cassar al vol á la Casa gran, eixida de la boca de un regidor republicà:

—Pot haver consentit l' arcalde sense autorisació del Ajuntament que s' alsés un arch en el Passeig de Gracia. Ell haurá fet l' arch; pero consti que un cop passadas las festas, nosaltres li farém l' *arquet*.

Petita moneda de la Historia.

Al any 88, durant l' Exposició Universal visitá la reina regent la fàbrica de ca'n Sert, situada en la carretera de Sant Andréu de Palomar. L' actual monarca era llavoras una criatura de tres anys. Sa augusta mare disposá que li donguessin un bossí de pá porque pogués tirar-lo á uns peixos que hi havia en una bassa d' aygua.

¿Y saben que va fer l' augusta criatura? En lloch de tirar-lo als peixos se 'l va cruspí.

He espigolat aquesta anécdota en un periódich.

Per la meva part enterat y que passi á la Historia.

Durant la tarde del Dijous Sant y 'l matí del Divendres de la mateixa senmana, quedá paralisada enterament, inseguint una vella costum, la circulació rodada en tot Barcelona.

Quan era la capital catalana una ciutat com un cop

de puny, aquesta costum, encare que incómoda, era fins á cert punt tolerable. Pero avuy que la ciutat abarca una porció de kilómetros d' extensió, ja no deu consentirse pels grans perjudicis que ocasiona.

Encare que 's fassi precís reformar algún article de las ordenansas, se reforman y bon profit.

No per aixó deixarán molts vehins de anar á seguir monuments; molt al contrari, podenthi anar en carruatje ó en tranvía, millor per ells.

Res hi perdrá la religió encare que hi perdi la rutina.

Els regionalistas formavan avants una penya de última hora en las taulas del Continental.

Pero després de las disputas que han tingut ab motiu del viatge regi, la penya s' ha dividit. Y 'ls uns, ó com si diguessim els *ganguers*, continúan en aquell mateix café, mentres els altres, els intransigents, s' han trasladat, ab las tisoras de retallar al próxim, á las taulas del Suís.

Part d' amunt y part d' avall de *La Perdiu*, á igual distancia próximament de la gabia pairal.

En tot aixó, qui hi ha guanyat ha sigut el *Café Suís*; pero tampoch hi ha perdut res el *Continental*.

Perque lo que recaudaria de més de consumacions, si tots continuavan junts, ho estalviará de plats.

¡Se 'n trencarían molts si no s' haguessin dividit!

Ha sigut concedit l' indult de la pena capital al parricida Siscar.

Un dictamen suscrit per alguns doctors en Medicina, entre 'ls quals hi figuran els més distingits psiquiatras, assegura que 'l reo, ab posterioritat á la comissió del espantós delictu, ha perdut la rahó.

M' está molt bé. Pero entench que aquesta classe de consultas, que fins ara sols acostuman practicar-se quan els reos son richs, haurían de ferse extensivas, per sentiment de humanitat, á tots els reos, inclús als més pobres.

O encare seria millor l' abolicció de la pena de mort.

Ab lo qual s' evitarían els errors y las desigualtats.

La recomposició rápida del pis de certs carrers qu' estavan fatals, es una de las gangas que deurá Barcelona al viatge regi.

Una ganga que, naturalment, la pagará la Pubilla, y que de segur li costará molt més que si aquestas reparacions s' haguessin practicat ordenadament y ab tots els requisits legals.

Pero no en vá 'l Sr. Boladeres es arcalde de R. O. no donántseli res enterament de Barcelona.

Per aquest motiu lo que no es capás de fer pera 'l poble, está sempre disposat á ferho pel seu rey.

Está bé: que 'l fassin Marqués de las Complacencias, y si aixó no basta que li penjin una gran creu á cada patilla.

Un anunci humorístich:

«Un jove distingit y de bona familia desitja un empleo en calitat de *gendre* en un casa rica, tranquila... y sense *sogra*.»

Sempre 'm pregunta: —¿M' ho juras que serás el meu marit?—

Y al dirme aixó 'm mira, plora,
y jo rés, ¿qué li haig de dir?

Si 'm caso ab tú, tots me diheu
que 'ls anys me semblarán mesos,
que viuré felís, tranquil...
Sí, sí, contéum'ho, contéum'ho.

Me dius que tens bon ofici
per veure si m' embolico.
¿Filadora y tan mudada?
Veja ¿que 't creus que no hi filo?

¿T' agrada lo modernista
per lo primet y esllanguit?
No 'm fums, que si ab tú 'm casava
voldrías ferme anar prim.

Dius que ta mare es tan bona
que no obra la boca may.
Jo crech que per contenirse
s' ha d' esbravar fent badalla.

Arcisa 's deyan ls dugas
raspas que jo festejava.
Vaig renyirhi y sense sisas
ara la ballo molt magre.

Sent ton pare un pagés rich,
si ab un dibuixant festejas
es porque ha sentit dir qu' éll
tenía moltes vinyetas.

Qu' ets un carro per ballar
Aurora el jovent pregona.
per 'xó 's diu quan vens al ball:
—Ja vé el carro de l' Aurora.

MARTÍ REVOLTÓS

Se celebra una sessió d' esperitisme, á la qual asisteix un senyor viudo de fresch.

El medium:—L' esperit de la seva esposa está present. ¿Qué vol que se li preguntí?

El viudo, molt emocionat:—Diguili que 'm fassi 'l favor de indicarme abónt me va posar 'las samarretas de llana. Ho he remenat tot y no las trobo en lloch.

La Sra. Tafanell, gelosa com una fiera, no deixa de petja al seu marit.

Un día, convidada ab ell á dinar á casa de uns amichs, veu ab alarma com després del ápat, els senyors se retiran á fumar á una saleta immediata al menjador.

Allá comensan ells á evocar impresions de viatge.

El Sr. Tafanell, hi diu la seva:

—El millor recort que tinch es de Florencia.

En aquest punt apareix la senyora y li diu ab arrogancia:

—Ja m' ho pensava ja, que t' havias retirat del menjador pera parlar ab més desahogo de las tevas queridas.

En Pau está desesperat, puig ha sapigut que la seva dona havia tingut un amant avants de casarse ab ell.

Y com esclata en furor, ella li diu molt tranquila: —Per Deu, Pau, no fassis cosas! No ets pas tú sino ell el qui en tot cas hauría d' enfadarse. Pensa que á n' ell li he enganyat ab tú.

En Pau va donarse per convenut.

A LO INSERTAT EN EL ULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—Es-cor-co-llat.
- 2.ª CONVERSA.—Reus.

DON MANUEL, SEMPRE PRÁCTICH

—Bueno; ab aquestos adornos jo ja hi cumplert. Ara tanquém y á passeig. No estich per visitas.

L' ESTRENO DEL LICEO

En Charpentier fent la Lluïsa.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Una vegada un xicot
que 's deya *Primera-sis*,
quinta per rés d' improvis,
va topar mitj de rebot
ab la xicota més tot
quan la meva ex-pretendencia,
(per xó ho sé, per experiència),
quart mi 'm cinch-tres-quart el cas
perque ell es un noy guapás
y ella es un pou plé de ciencia.
Com que ab bona voluntat
s' arriba á domar la fera,
els crido á *hu-dugas-tercera*
devant meu:—Ell, espantat,
ella, ab molta dignitat,
jo, ab un discurs amorós
vaig lograr conmourre als dos
y fé una pau més segura
que un pal clavat, y més dura
que una cirera d' Arbós.

J. COSTA POMÉS

II

A *Prima-tres* els francesos
diu *dugas* gastan mes tot.
En cambi d' altres afirman
dugas passa á Espanya aixó.

J. COSTA

ANAGRAMA

Si el tot tractan d' apujar
el total deixaré anar.

DOS DE V.

TRENCA-CLOSCAS

C. MARÍN

PALETA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el
títul de una sarsuela.

A. CARARACH

CONVERSA

—Voldrás venir á brenar, Cisquet, pel meu sant?
—Noy, no puch. Tinch mon germanet malalt.
—¿Quin? El mitjá...
—El que tú has anomenat.

B. MAMÉ

GEROGLÍFICH

XVI

EEEEEEEE

I A

BARATO

GA

UN ANANGADISTA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ENCICLOPEDIA ILUSTRADA — Volumen 2.º

LOS RAYOS X Y EL RADIO

Un tomo en 8.º con 16 grabados y 12 retratos, Ptas. 0'50

Obra nueva COLECCIÓN DIAMANTE Obra nueva

ACABA DE PUBLICARSE EL TOMO 90

VALENTINA por LAURA GARCIA DE GINER

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

EPISODIOS NACIONALES * CUARTA SERIE

—✂ BENITO PÉREZ GALDÓS ✂—

La Revolución de Julio

Un tomo, Ptas. 2

**EL CONSEJERO
DE LOS ENAMORADOS**

*Libro indispensable
á todo el que quiera casarse*

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

**MAPA DE LA GUERRA
RUSO - JAPONESA**

Ptas. 0'50

LA EDUCACIÓN MUSICAL

POR

ALBERTO LAVIGNAC

Vertida al español por FELIPE PEDRELL

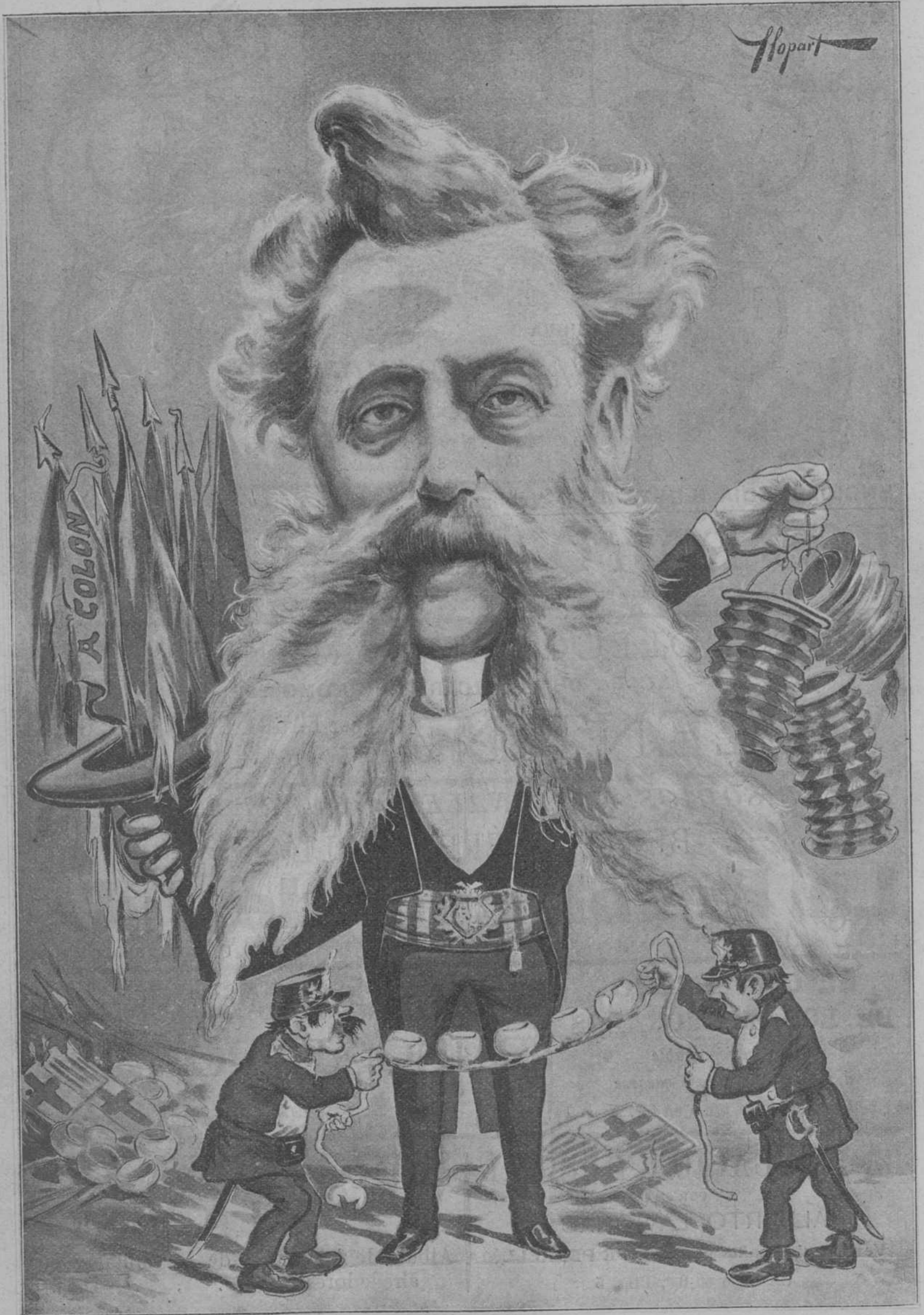
Un tomo en 8.º, Ptas. 5

**BARCELONA
A LA VISTA**

Album de fotografías de la capital y sus
alrededores. Ptas. 8

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' HOME FELÍS

—Si volen guarnir la casa,
encare 'ls puch deixá aixó.